

K otázce maření exekuce na služné. — Podstatné znaky služebního poměru a jeho odlišení od poměru provisiního. — Exekuce na dosud nesplatné částky provise je vyloučena.

Rozh. ze dne 16. května 1938, Zm I 265/38, čís. 6200 Sb. n. s.

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl zmatečným stížnostem obžalovaných A. a Dr. B. do rozsudku krajského soudu, jímž byli oba obžalovaní uznáni vinnými přečinem podle § 1 zák. čís. 78/1883 ř. z., zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu a vrátil věc soudu první stolice, aby o ní znovu jednal a rozhodl.

D ů v o d y: Podle skutkových zjištění napadeného rozsudku byl obžalovaný A. zaměstnán v advokátní kanceláři obžalovaného Dr. B. jako sollicitátor; jeho plat záležel v procentuálních podílech z honorářů došlých od klientů jím získaných; v době od 1. června 1935 do 30. dubna 1936 bylo obžalovanému A. vyplaceno z tohoto důvodu průměrně 1200 Kč měsíčně. Usnesením ze dne 21. února 1935 povolil okresní soud v M. pro výživné nezl. A. exekuci na plat obžalovaného A., kteréžto usnesení bylo doručeno dne 25. února 1935 obžalovanému Dr. B. Po vzájemné úradě oznámil Dr. B. dopisy ze dne 9. března 1935, 19. března 1935 a 22. března 1935 poručenskému soudu, že obžalovaný A. dostává od něho měsíční plat 500 Kč a že plat za měsíc únor 1935 je již vyčerpán zálohami. Když byla dne 28. května 1936 pro tutéž pohledávku opět povolena exekuce na plat obžalovaného A., oznámili oba obžalovaní podáním ze dne 23. června 1936, že plat A. činí od 1. června 1935 měsíčně 250 Kč.

V tvrzení obžalovaných, že plat byl vyčerpán zálohami (patrně za únor 1935), spatřuje nalézací soud náplň zákonného znaku »vymýšlení dluhů«, a v dalším jejich tvrzení, že plat byl snížen na 250 Kč měsíčně náplň zákonného znaku »vymýšlení právního jednání«; pokládá pak nalézací soud za nezávažné, zda plat obžalovaného byl pevný nebo proměnlivý.

Zmateční stížnost uplatňující důvod zmatečnosti podle čís. 9a) § 281 tr. ř. vytýká, že se nalézací soud nezabýval otázkou povahy příjmů obžalovaného A. plynoucích z jeho poměru k obžalovanému Dr. B., aby bylo možno posouditi, zda bylo lze na ně vésti exekuci způsobem, jak se stalo; tím zřejmě má zmateční stížnost na mysli, že by nebyla naplněna skutková podstata podle § 1 zák. o mař. ex. tenkrát, kdyby se byla exekuce povolená zabavením pohledávky na služném (§ 299 ex. ř.) minula cílem již proto, že příjmy obžalovaného z uvedeného poměru nebyly služným, na něž měl nárok ze služební smlouvy.

Zmateční stížnosti je přisvědčiti; nemohla-li povolená exekuce již z tohoto důvodu míti úspěch, je lhostejné pro otázku viny v objektivním směru, zda obžalovaní vymýšleli dluhy nebo právní jednání směřující ke zmaření exekuce vedené způsobem, jímž nemohlo býti dosaženo úspěchu.

Pro posouzení, zda jde o poměr služební, je rozhodující, zda

podle ujednání je zaměstnanec povinen řídit se směrnicemi danými zaměstnavatelem co do způsobu a doby služebních výkonů, a zda je zaměstnanci uložena osobní povinnost ke konání služeb v zaměstnavatelově podniku; při tom nepozbývá služební smlouva své právní povahy tím, že zaměstnancova odměna nebyla stanovena pevnou částkou (srov. rozh. ze dne 18. února 1938 Rv I 1129/37; rozh. čís. 202, 12.894, 15.712 Sb. n. s. civ.). Není-li však tomu tak, nýbrž je-li odměna stanovena jako provise za obchody od případu k případu zprostředkované, nejde o služné z pracovní smlouvy (rozh. čís. 13.156 Sb. n. s. civ.); v takovém případě je exekuce na dosud nesplatné částky vyloučena (rozh. čís. 7313, 5699 Sb. n. s. civ.).

V souzeném případě zjistil nalézací soud o povaze poměru obžalovaných, že šlo o poměr sollicitátora, jehož příjem záležel v podílech z honorářů, došlých od klientů jím získaných. Na tomto podkladě však nelze posouditi, zda šlo o služební poměr a o služné ve smyslu nahoře uvedeném, či jen o samostatnou činnost obžalovaného A. a o odměnu (provisi) za zprostředkované obchody.

Bylo proto odůvodněné zmateční stížnosti vyhověno podle § 5, odst. 1. zák. čís. 3/1878 ř. z. ve znění zák. čís. 56/1935 Sb. z. a n. již v neveřejném zasedání; ježto se nelze vyhnouti nařízení nového přelíčení, byla věc odkázána soudu první stolice k novému projednání a rozhodnutí.

Při novém projednání věci bude na nalézacím soudu, aby v tom případě, že dojde k závěru, že šlo o služné ze služebního poměru obžalovaného A., a že tudíž exekuce byla právem vedena způsobem, jak se stalo, vyřešil i tyto další otázky.

Činnost obžalovaných, v níž obžaloba spatřuje maření exekuce se stala nahoře uvedenými dopisy, a to jednak třemi dopisy z března 1935 a jedním podáním z června 1936.

V dopisech z března 1935 bylo tvrzeno, že plat obžalovaného za měsíc únor 1935 byl vyčerpán zálohami. Je proto třeba zjistiti, zda v době doručení exekučního usnesení, dne 25. února 1935 měl obžalovaný A. ještě zálohami nevyčerpaný nárok na příjem z uvedeného poměru za měsíc únor 1935, či nikoli. Teprve pak bylo by lze si učiniti úsudek o tom, že šlo o maření exekuce vymyšlením dluhu záležejícím v předstírání, že plat za únor 1935 je vyčerpán zálohami.

V uvedených dopisech bylo dále tvrzeno, že obžalovaný A. má plat toliko v částce 500 Kč měsíčně, ač ve skutečnosti bylo obžalovanému podle zjištění napadeného rozsudku vypláceno průměrně měsíčně 1200 Kč. Je proto uvažovati, zda těmito dopisy měla býti mařena exekuce i tím způsobem, že bylo vymyšleno právní jednání ohledně výše platu obžalovaného A.

Pokud jde o podání z června 1936, bylo vymyšlené právní jednání o snížení platu na 250 Kč měsíčně způsobilé zmařiti uspokojení věřitele ohledně druhé exekuce (z května 1936) jen tehda, byly-li příjmy obžalovaného v této době skutečně vyšší,

než řečená částka. Napadený rozsudek se však zabýval zjištěním příjmů obžalovaného toliko do doby 30. dubna 1936. Není-li však zjištěno, kolik bylo obžalovanému v době tohoto činu (v červnu 1936) skutečně vyplaceno, chybí jakýkoli podklad pro řešení otázky, že vymyšleným právním jednáním o snížení platu byla druhá exekuce mařena.

Na nalézacím soudu bude, aby uvažoval, pokud byla vymyšleným tvrzením o snížení platu od 1. června 1935 na 250 Kč měsíčně (obsaženým v dopise z června 1936) mařena i exekuce na služné zabavené již první exekucí (z února 1935).

Dvoutříměsíční žalobní lhůta stanovená § 17, odst. 1 zákona čís. 108/1933 Sb. z. a n. platí i pro veřejného žalobce, který vznáší veřejnou žalobu ve smyslu § 14, odst. 5 téhož zákona. K jejímu zachování stačí včasný návrh veřejného žalobce na zahájení předběžného řízení. Není k tomu třeba obžaloby v pravém slova smyslu.

Rozh. ze dne 30. května 1938, Zm I 502/38, čís. 6208 Sb. n. s.

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl zmateční stížnost obžalovaného do rozhodnutí krajského soudu, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným přestupkem utržení na cti podle § 3, odst. 1. zákona čís. 108/1933 Sb. z. a n.

Z d ů v o d ů: Pochybena jest námitka vznesená s hlediska zmatku § 281 čís. 9b) tr. ř., že žalobní právo zaniklo pro uplynutí žalobní lhůty. Poněvadž v souzeném případě jde o přestupek utržení na cti spáchaný na policejním strážníkovi, tedy na veřejném orgánu se vztahem na výkon jeho pravomoci, platila ovšem dvoutříměsíční žalobní lhůta vytčená v § 17, odst. 1. zák. č. 108/1933 Sb. z. a n. i pro veřejného žalobce napadeným veřejným orgánem zmocněného, při čemž tato lhůta začíná běžeti dnem, kdy se uražená osoba (nikoli snad veřejný žalobce) dověděla o činu a osobě vinníkově (§ 14, odst. 5. a § 17, odst. 1. cit. zák.). Pro včasnost výkonu žalobního práva stačí samozřejmě při souvislosti obou uvedených ustanovení i v případech § 14, odst. 5. cit. zák., byť i mluví o podání veřejné žaloby, pouhý návrh veřejného žalobce na zavedení předběžného řízení, jako obdobně stačí v případě § 17, odst. 1. cit. zák. pouhá žádost za trestní stíhání, a nezáleží s hlediska včasnosti na podání obžaloby v technickém slova smyslu (srov. rozh. č. 3854 Sb. n. s.). Poněvadž však uvedený návrh byl učiněn dne 1. prosince 1937 a napadený strážník mohl se dověděti o činu a osobě vinníkově nejdříve v druhé polovině října 1937, v kteréžto době byl čin teprve spáchán, je jasno, že o uplynutí jmenované lhůty nemůže býti řeči.

Dr. Poláček.